

6. tematický celek – Renaissance a hudba

1. Renaissance a hudba – zápas o estetickou autonomii

1.1 Základní znaky hudby 15. a 16. století

(vymezení časového a geografického prostoru: problematika generačního dělení a problematika názvů jednotlivých časových úseků ve vývoji hudby [Kiesewetter, Gurlit, Bessler, Eggebrecht], charakteristika jednotlivých skladatelských generací, rozdíly mezi hudbou renesanční a hudbou předchozích období)

1.2 Hudba v sociálním kontextu a proměny její funkčnosti

(proces emancipace z přísně liturgické funkční vazby, Tridentský koncil a boj o postavení a charakter vícehlasé hudby v rámci liturgie, Tridentský koncil a problematika proměn podoby gregoriánského chorálu – odstranění sekundární vrstvy z liturgického provozu, proces postupující sekularizace hudební tvorby, problematika internacionalizace hudební tvorby- vlivy italské, frankoflámské a německé, musica reservata) Adrianus Petit Coclico: Musica reservata. Consolationes pieae ex psalmis Davidicis, 1552

2. Dějiny skladby – soumrak kantofirmální techniky

2.1 Proměny kompozičních technik – dějiny skladby

(kantofirmální technika – vymezení pojmu, vokální polyfonie – vymezení pojmu, vokalizace – vymezení pojmu, technika proimitování dílčích úseků, proces krystalizace vokální polyfonie, proces opouštění kantofirmální techniky, proces autonomizace hlasů, technika proporčního kánonu, linearizace, missa parodica, tenorová mše, diskantová mše, cori spezzati, princip vícesborovosti, koncertantní princip, madrigalismy, musica poetica)

Jacobus Paix: Missa parodia Motettae Domine de nobis auxiliium Th. Crequilonis, 1587

2.2 Madrigal jako reprezentant proměny vztahu hudby a slova

(madrigal – vymezení pojmu a jeho rozdílnost od madrigalu trecenta, základní charakteristiky madrigalu stylu „prima pratica“ a madrigalu „seconda pratica“, hlavní představitelé madrigalu v jeho třetí vývojové fázi)

2.3 Proměny druhů a forem hudby 16. století – od Josquina k Monteverdimu

2.3.1 Útvary s latinským textem

(cyklická mše, parodická mše, magnificat, moteto, světské moteto)

2.3.2 Útvary s národním jazykem

(francouzský a burgundský chanson, programní chanson, vaudeville, vilanella, frottola, tenorová píseň, protestantská chrámová píseň)

3. Hudba v českých zemích v období renesance

3.1 Institucionální základna hudebního provozu v českých zemích

(šlechtické kapely, rudolfínská kapela, literátská bratrstva, církve)

3.2 Hlavní typy vícehlasé tvorby provozované v českých zemích

(nizozemský polyfonní styl, světská tvorba, škola českých polyfoniků, Kryštof Harant z Polžic a další osobnosti)

3.3 Jednohlasá duchovní píseň – kancionálová produkce

3.4 Hudební teorie

(Václav Philomates, Jan Blahoslav)

Literatura:

- Bossuyt, Ignace: Die Kunst der Polyphonie. Die flämische Musik von Guillaume Dufay bis Orlando di Lasso, Atlantis Musikbuch – Verlag, Zürich – Mainz 1997
- Egebrecht, Hans Heinrich: Musik im Abendland, Piper Verlag, München 1991
- Finscher, Ludwig: Die Musik des 15. und 16. Jahrhunderts, Laaber Verlag – Verlag 1989
(*Neues Handbuch der Musikwissenschaft, sv. 3, editor Carl Dahlhaus*)
- Horyna, Martin (ed): Václav Philomates: Čtyři knihy o hudbě [*Musicorum libri quattor*], Koniasch Latin Press, Praha 2003
- Hostinský, Otakar (ed): Jan Blahoslav: Musica to jest knížka, Olomouc 1558
In: Časopis České akademie věd a umění, Praha 1896
- Hrčková, Nad'a: Dejiny hudby II, Renesancia, Ikar, Bratislava 2004 + CD
- Kouba, Jan: ABC hudebních slohů, Praha 1988
: Od husitství do Bílé hory (1420 – 1620), in: Hudba v českých dějinách (ed. Vladimír Lébl), Praha 1983, s. 81 - 141)
- Macek, Josef: Víra a zbožnost jagellonského věku, Argo, Praha 2001
- Mackenney, Richard: Evropa šestnáctého století, Vyšehrad, Praha 2001
- Michels, Ulrich: Encyklopedický atlas hudby, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2000
- Sehnal, Jiří – Vysloužil, Jiří: Dějiny hudby na Moravě, Brno 2001
- Příslušná hesla v hlavních muzikologických encyklopediích